

Megjelenik e lap minden Vasárnap és Csütörtökön. Előfizetheti minden es. k. postahivatallal, a lapok kiadó hivatalához címzendő levelekben. Ára évenként 3, fél évre 6, évre 12 pengő forint.

A lap szellemi ügyeit illető közlemények a szerkesztőséghez utasítandók.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

A Szentgyörgyház utcában, a Kendeffi háznál, 487. szám alatt.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

(HARMADIK ÉVI FOLYAM.)

Hirdetések minden négy hasábról egy sor után 4 pkr-ért közzétételnek; folytonos hirdetésekért ill. pcr elengedtetik. Mindenki hirdetésre 10 pkr bélyegdíj előre befizetendő.

A lap anyagi ügyeit érdeklők: u. m. előfizetés, hirdetések, reklamációk sat. a kiadó-hivatalhoz utasítandók.

KIADÓ-HIVATAL:

A Középutczában, STEIN könyvkereskedésben.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS a Kolozsv. Közlöny jul.-decemb. folyamára.

Azon kitartó részvét, mely anyagi helyzetünkhez képest lapunk irányában már is örvendeztetőleg nyilatkozott, valamint az általunk felfogott eszméknek hazaszerte mindinkább nyilvánuló terjedése, egyrésztől azon reményt adja nekünk, hogy az erdélyi magyarság ezen egyik orgánját további részvételével is fenn fogja tartani, s másrésztől lapunk is fontos elhivatásának a lehetőleg megfelelni képes leendő.

Ugyanazon irói erők, s ugyancsak az eddigi szerkesztés alatt, s változatlan irányát tartva, óhajtnak a K. Közlönyt továbbra is folytatni, remélve azt, hogy ha bővebb részvét nem is biztosítaná szellemi fáradozásunk anyagi sikerét, de eddigi olvasóink tőlünk megválni nem fognak.

Es ezen végrementelt esetben is lelkes író-társainknak minden anyagi követeléseket nélkülöző hazafias buzgalma alapján, hazánknak lapunk által is képviselt időszaki irodalma, folytatni fogja pályáját.

Közeledvén lapunkra nézve július 1-jén ujuló félv, tiszteltelt kérjük fel mindazon hazánkfiat, kik hazánknak bármely korlátolt közügyei által érdekeltetve, az irodalmat részint anyagi, részint szellemi részvételükkel fenntartják, hogy mind előfizetéseiket, mind szellemi közremunkálási buzgalmaikat megújítani sziveskedjenek.

A K. Közlöny előfizetési ára:

A birodalomban: fél évre 6 frt pp.

Évenként: 3 frt pp.

Külföldre: fél évre 7 frt pp.

Évenként 3 frt 30 kr pp.

Előfizetheti minden es. k. postahivatallal. Kiadók Stein Jánoshoz (Kolozsvárt, közép-utcai könyvkereskedésbe) címzendő bérmentes levelekben, Kolozsvárt.

Berde Aron

felelős szerkesztősége mellett.

Dózsa Daniel
fő-munkatárs.

KERESKEDELMÜNK ÉRDEKÉBEN.

Az oly gazda, ki terményeivel minél szélesebb körben, s minél több és nagyobb piacokat keres meg, sokkal vagyonosabb annál, ki terményeit csak öncsaládjával együtt fogyasztja el, vagy csak a legközelebbi piacot látogatja meg, legyen az bár-

minő haszonnélküli áruhely; az ilyenre illik aztán „mindene van, mégis szegény.” Eppen így áll a dolog egy nemzettel, egy országgal is; annál vagyonosabb az, minél több külföldön összeköttetése van kereskedelmileg a nagyobb piacokkal.

Az ide Vasárnapi Újság valamelyik száma egy londoni levelet közölt, melynek tartalma ily formán hangzik: hogy, ha mi egy hazai terményekkel megrakott hajót Pest alól elindítunk Angliába, mihielyt az a hajó a londoni kikötőbe megérkezendik, Magyarország azzonnal belépettnék fog tekintetni a világkereskedelemben, s azon kísérletképp küldött hajó költségei felszámítása után voltaképpen meg tudjuk, hogy hasznos-e reánk nézve a Londonnali kereskedelmi barátkozás?

Magyarhonnak kereskedelmét szerfőfőtt könnyítik a mindenfelé elágazott folyamok, melyek, mint Kam hazánkfiat is megjegyzé, kevésbbé költséges vitel-bért vesznek igénybe. Magyarország!... de hát szegény Erdély? ! mikor nekik hajózható vizei alig levén, miképp kezdhet productumaival jövedelmező külkereskedést, holott az azt megkönnyít vasut-hálózatall is, ki tudja, mikor leendő közvetlen érintkezésbe téve. — Vizutaink leginkább a Maros és Szamosra szorítkoznának, s ezek kedvezőbb körülmények között Erdély központi kereskedelmének nem is megvetendő tényezőivé válhatnának éjszak, nyugat, sőt kelet felé is: ugy, de szabályzatlanok levén, számításba is alig jöhetnek.

Fordítsuk már most figyelmünket azon kül-piaczokra, hol terményeinket haszonnal eladhatni reméljük; azok leginkább éjszakai s éjszakknyugati részein fekszenek Európának, mint az Oroszföld, Scandínávia, a nagy Németföld, dán és brittszigetek. A Dunán ugyan elmehetünk mindenhová, egész Sz. Pétervárig megehetjük az utat vizen. De lássuk, minő utat kell tennünk csak London kikötőjéig is? — Orsovától le a Dunán a Fekete-tengerig, 100 mérföld. A Fekete-tengertől a görög archipelag Matapán fokáig 170 mf., ettől Gibráltárig

360 mf., melyhez London körülbelül 100 mf. Öszvesen 730 mf.; adjunk hozzá Orsovaig 70 mérföldet, tesz a vizut 800 német mérföldet.

Minthogy a kereskedelmi nyereség, nem csak a piacokon jutalmas eladásoktól, hanem a szállítási költség mekkoraságától is függ: minden esetre a legrövidebb utat és legolcsóbbat kell választani. — Reánk nézve legelőnyösebb volna a Visztula, ha kivált oly szabaddá volna téve, mint a Duna. — A Poprád ugyan már Gnezdánál Magyarhonnak hajózható levén, innen az egész vízi ut Danczigig 100 mf., melytől a keleti tengeren, Kiel, s Rendsburgnál az Eideren és az éjszakai tengeren át Londonig 200 mf., öszvesen 300, legfőbb 330 mf., és így ezen ut a másiknál 400 mfddel rövidebb, mindenhol oly piacokat nyitna meg számunkra, hol legkivált borkivitelünk szép reményekkel biztat bennünket. Elvihetnők borainkat a sz. pétervári, s berlini f. udvarokhoz, felkeresnők Stockholmot, Koppenhágát, Hamburgot sat. sat.

Továbbá az Odera, Eider, Elbe, Vézzer, Rajna, bévezetnénk Némethon beljébe, egész Svájc határáig, a Boden tóig. Uram Isten! mennyi sok új piac nyílna meg előttünk, ha az a Poprád oly hálás volna hozzánk, hogy terményeinket is vinné magával, s a Visztula pedig megengedné, hogy mi is mehecsük rajta az ő birtokos uraihoz, és vinnénk oly árucikkeket, melyek a magyar névnek mindenkor becsületére válnának, s így megszabadulnánk a min-zsirunkban megfuladástól.

Azt hiszem, hogy nem lenne czélszerűtlen, kereskedelmünk fejlődése, s ezáltal saját jólétünk felvirágzását előmozdító ügy érdekében, a minden üdvöst hön pártoló felséges kormányt közreműködésére, s e nemzetközi jogban közbenjárásra hódolatteljesen megkeresni; mert a Visztulának számunkrai megnyílása, mind Magyarhonnak, mind Erdélynek, sőt magának az egész birodalomnak, bár közvetve, fölszámitatlan hasznót fogna előidézni, s külkereskedelmünket valóban előmozdítaná: mig a bor, fa, mész, gipsz, s több

ilyenekben nem gazdag keleti, s éjszaki-tengeri dél-parti tartományainak is hasznára lenne.

Ugy, de mig azon kiviteli utra elvergődhennék akár mily irányba, mulhatlanul szükséges provinciális utainkat, s ezek közt kiválólag azokat, melyek leginkább kinalkoznak a nagyobb piacokkal összeköttetésünkre, jó karba helyezni.

Ilyennek tartom én a kolozsvár-kassai vonalnak mondottat, mely a természet adományaival oly gazdag Szilágyunk kellő közepén fut keresztül, s annak két határvárosát, Zilah és Tasnádot, mint nem megvetendő mennyiségben termelő városokat, egy a volt Kraszna-megyét, a sz.-somlyai mellék ággal egyesülve, végigfutja.

A Kolozsvártól Zilah és Tasnádon átmenő vonalt következő okoknál fogva mondom én nagy jelentőségűnek, mert ezen utvonall Debreczenig 3—4 mérfölddel rövidebb, mint a Csucsá-felé Sz. Somlyón, s Margitán átmenő; azon esetben, ha Debreczennel akarunk Erdély beljéből közlekedni, már rövidségénél fogva is, előnyösebb, mig a Szilágynak legjobb bor-termő helyeit érintve, végigfut a jeles érmelléki bakator boráról ismert Tasnád vidékén; számítsuk ide azon jövedelmezhető kincseket, miket az anyatermészet ezen utvonallal a Szilágyban párhuzamban futó hegy-lánczolat keblében lerakott nagy mennyiségű gipsz és finom alabástrom alakjában.

Említsük fel azon körülményt is, hogy Szatmár Tasnáddhoz 5 mf. levén, hova, ugy vagyunk értesülve, hogy a Szamoson az első gőzös még april. havában leérkezett, és ezental hetenként legalább egyszer meg látogatja Szatmárt, és így e várostól, mint Erdélyhez s ennek ég pontjához, Tasnáddhoz, legközelebbi emporiálissá lett helytől kezdve, vízi utat nyerünk a Tiszán, Dunán, fel egész Némethonba, s lefelé a meddig tetszik, akár a világtengerre. Azt ugyan még nem tudjuk, minő s mennyi terhet fog és tud szállítani a gőzös a Szamoson; de az már magában is, hogy a Szamos legalább Szatmártól hajózhatóvá tétel, reánk nézve nagy nyereség.

KÖNYVISMERTETÉS.

Beszélyek. Irta Bajza Lenke. I. kötet. „A külcncz” II. kötet. „Az eskü.” Nyomatott Pesten, Heckenast nyomdájában. 1858. A szerző tulajdona.

Legyen szabad a rideg politikai s oekonomiai kérdések fejtegetésében kopotatt tollamnak egy élvezetes órát is szereznem, szólanom általa örömről s fájdalomról, mit szívem egyszerre érez.

Mit keres az öröm s fájdalom együtt, midőn egy szellemteljes fiatal hölgy legelső elmetermékét lehet szerencsém olvasóimnak bemutatni? ezt kérhetnénk; mert hisz öröm a nemzetnek, ha miveltsege annyira kiterjedett, hogy már hölgyei is, kiknek pályaterök a társadalom szűkebb körét futja be, lelki emelkedettséggel bírhatnak oly szellemi gyöngyök előállítására, melyek méltó díszét képezik a nemzeti Muza halántékainak.

Ha kertünk legkedvesebb rózsafáját a vihar kitépte s a rothadásnak adta át; de gyökén egy karsu hajtás zöldel, mely fiatal levelei közt már egy reményteljes bimbót mutat; nemde az örömet s fájdalmat egyszerre érezzük?

Ily rózsafa volt Bajza, a irodalmunk kertjében; s ily fiatal sarj az ő kelemes leánya, kinek jóra fejlettségét már szellemvirágai elárulják. És így érzem én örömemet s fájdalmamat egyszerre, midőn Bajza Lenke szép beszélyeit kezembem forgatom.

Nem akarok e két kötet beszélyről bírálatot adni, azt nem is vette lapunk feladatai közé; de elfogult is lehetnék sok mindenért, s jelesen azért, hogy ha tán annak kellene lennem, lehetnék-e szigorú azon férfiu leánya ellen, kinek bírálati tribunálja előtt egykor, mint kezdő írkász, magam is akkora pietással állottam? s le-

hetnék-e szigorú székelly lovag létemre egy hölgy irányában, kiről a szellők a Királyhágón is áthozták a hirt, hogy a „magyar” egész Magyarhonnak legszebbén tánczolja; s ki, hogy miért tánczolja azt legszebben, magyarázatát adta, jellemezvén beszélye II. kötete 14-k lapján, szellemdus felfogását a nemzeti tánczról következő szép sorai:

„Melyik nemzet tudja ily szépen, ily érzéssel jarni tánczát? hol van ily érzésteli dal, mely panaszával szeméinkbe könyeket birjon csalni a legszenvedélyesebb táncz között?... Oly érthetlen fájdalom szállja meg szíveim ket, oly mélyen elmerülünk...! s magunk elé képzeljük azokat a daliás hősöket, kik tánczoltak egykor s meghaltak hazájokért, kedvesökért; azokat a szende, gyermeket arczu hölgyeket, kik velök örültek a vigalomban, — és megsírtatták őket a harc után... Sorra ellebegnek előttünk a mult emlékei, s a táncz frisségével újra éledve feltámad a jövő... Fölébredt büszkeségünket, hogy magyarok vagyunk” stb.

De legyen elég ennyi ízel tésül, ugy is tudjuk, hogy azon nemzet fiait, kik Vörösmarty árváinak százszor ezeret szenteltek gyámolítására, nehány hét alatt elfogják kapkodni, e bármely könyvtárban illetékes szép beszélyeit Bajza szellemdus árvájának.

A mű némi jellemzésül szükség megemlitenem, hogy az két kötetben jelent meg, mindegyik kötet 184—171 lapot tartalmazván; a kiállítás igen csinos, s Heckenast G. nyomdájának dicséretére válik. Az I. köt. „A külcncz” a II. „Az eskü” czim alatt egy-egy beszélyt tartalmaz, mely csinos tollal, szép társalgási tapintattal, s főként a női jellemek festésében meglepő reflexiával van írva.

Szívből örvendek, midőn a regényirodalom terén sikerrel látok nőket megjelenni; a férfiu ismerje bármennyire a női jellemet, ő

ezen ismeretet csak azon látszattól gyűjtötte, melyet neki vagy a tények, vagy a szóbeli nyilatkozatok, saját felfogása szerint adtak; de át nem érezhetette azon ezer meg ezer apró és elzárt indokokat, melyek valamely nő feltűnő vagy lesúlyesztó tetteinek alapsírait képezék. A mint nevét adunk a csillagnak, s meghatározzuk színe ragyogását a távolból: ugy adunk nevet a nők tetteinek, s szint érzelmeiknek, a nélkül, hogy biztosan állíthatnók, ha vajjon társae a való érzés a rajzolt érzésnek, melyet csak az tudhat, kinek szíve hasonló érzéket vagy hordozott vagy leplezetlen bizalmasság által megismerhetett. A férfiu a nőnem jellemzésére egyik kulcsot se bírhatja; és így ekkor a társadalmat képező lények hasonfele, a nőnem, az irodalomban még mind talány.

De nem lesz talány, a mint a szellemdusabb írók minél többen állanak elé. S ha majd érteni tanuljuk a női jellem nyilatkozatainak, melyek most gyakran előttünk visszasáknak tetszenek, — apró indokait; tán e kölcsönös ismeret a társas életet elevenebbé, bizalmasabbá tené, s a két nemzet egymás közt tractabilisabbá a család csöndéletében.

Ezen eszmék befolyása alatt néztem én mindig nagy érdekléssel a női irományokat; s midőn nekem ugy tetszik, hogy női művekben a férfiak, többnyire mindig, aquarellé pongyolán festett párisi divatképek: mig ellenben a nők oly elevenen jellemezvők, hogy szintén érezzük előállított képeiken is az od csodás hatását; mindig arra gondolok, hogy talán mi férfiak irományainkban mig a férfiakat erősen tudjuk jellemezni, szintén csak festett alakú nőket állítunk elé.

Hadd ismerjük tehát egymást; s üdvözlöjünk teljes szívünkkel a női, ki saját neme érzelmének szétszórt virágait az irodalom terén összegyűjti.

Bajza Lenke ezen első művében is a női jellemeknek, apró naiv makrancoskodásoknak oly hü ecsetelését láttam, melyből illetékes alkalmat vehettem ezen egy-két eszmém följegyzésére.

Látszik, hogy az íróhölgy alakjait ismert társadalmi életükből meríti; képei, reflexioi hazaiak s azon nagy részben el ugyan, de még teljeseleg el nem korecsosult életet jellemzik, mely nemzetünk elegansabb körében nyilatkozik. Szóval, feltűnik előttem, hogy az íróhölgy alakjainak előállítására az impulsus nem egy vagy más külföldi regényből, de inkább a hazai életből veszi; és éppen csakis ez legméltóbb tanulmány annak, a ki írni akar.

Méltán ajánlhatom hazám hölgyeinek s fiataljainak, ezen mi-denképp érdekes mű siető megszerzését.

Dózsa D.

EGY CSALÁD TÖRTÉNETE.

Eredeti beszély.

Irta PAPP MIKLÓS.

(Folytatás.)

Hogy pedig valahogy vissza ne találjon szökni, menten felülteték székre s elindították kifelé az országából. Alig vitték két napi járó földet, megszökött csakugyan a legszigorubb őrizet dacára is; hanem szerencsétlenül, mert elfogták. Harmadnapra ujából kísérletet tett, hanem ez se ütött ki jobban, mint az első.

Pár nap mulva elérték a határszárt a fogolylyal, ott átadták egy új parancsnoknak.

A mint a parancsnok elé vezették a foglyot, az darabig szóltanul nézte Derő szép férfias vonásait, arczán mély sebhelyét, mely még szébbé téve azt. Azután a legnyájasabb hangon kérdé nevét tőle:

Országos borkereskedelmünk központjává Kolozsvár-tétele, a központi borsarnoknak fiók, vidéki raktárakra is szükség leendő, s ezek közt egyiknek Tasnád, mint végpont, látszik legalkalmasabbnak lenni, természetileg helyzeténél, s kemény anyagállományu földjének pinczék állítására alkalmas voltánál fogva, miről a Bánfi, Patai, s más udvarok pinczéi kedvező bizonyosságot tesznek; mi annyival biztosabb, mivel bent a város kellő közepén lehetvén, a felügyelet szerfelett könnyítettnek, s ha nekünk magyarokul a Visztuláni ut megnyílna, innen, mint úgy is nagy bortermő vidékközponthától, öt mfnyi távolra Szatmártól, már vizen mehetnénk egész Tokajig, s csak is innen Gnezdáig kellene áruozkikeinket tengelyen szállítani, mely ut 20—25 mföldet tesz, de ezt is könnyítné a Tokajtól Kassáig, s tán feljebb is menendő vasut.

Ezen országos érdekek vezették tollamat a nevezett utvonal fontosságát bemutatni; még provinciális érdekeinket is megérintve, ohajtandó reánk nézve, hogy ezen utvonal minél hamarabb elkészíttessék, s befejeztessék Tasnádig, s innen egy ág N. Károlyt és ezáltal a Nyíregyházán összejövő kassa-, tokaj-, s mármaros-szigeti vasut-vonalat érintenél, míg a Tasnádtól Debreczenig nyúló másik vonal, a Szilágy, s Erdély északi részének lenne egyenes közlekedési útja, mely is Vámos-Pirosnél a debreczeni-szatmári uttal egyesülve, kevesebb költséget kellene ráfordítani.

Ha pedig a vasut Kolozsvár falai alá is eljutandó, mi hogy minél hamarabb legyen, ezért kérjük napenként a nemzetek atyját, — akkor a provinciális utak, mint megannyi vér-erek, a központ felé irányulva, az ország szívéhez, Kolozsvárhoz, könnyebb szerelhet lehet összehordani az egyes vidékek terményeit, főinduló pontul szolgálván a főváros, a külkereskedésre szánt áruozkikeknek; s így a főváros emelkedése, valamint az egész ország, s egyes részeinek előhaladása, gyarapodása kimondhatatlanul előmozdítottatik; ezen részek közül pedig sohase szabad kifeledni Erdélynek egy jelentékeny, s bő áldású kiegészítő részét, a Szilágyot.

Ha mi összevetett vállakkal igyekezünk jobb-létünkön mulkálni, a nemzetek sorsát igazgató főhatalomnak áldása el nem maradandó. Érmelléki.

30 darab cs. kir. arany pályadíj.

Az országos Gazdasági-egylet fontolóra vévén azt, miszerint úgy az egyéni jobblét eszközésének, mint a status irányában emelkedett tartozások kielégíthetőségének érdekében, hazánk életkérdésévé vált, hogy mezőgazdaszatunk eddigi primitív állásából elvégre kibontakozzék, s a föld a gazdasági tudományok elvek szerint műveltessek; fontolóra vévén egy-szersmind azt is, miképp hazánk elszigetelt s pénztelen helyzetében inkább csak a nagyobb birtokosok képesek birtokukat arra képzett egyének által czélzerűbb elvek szerint bérrendeztetni, míg a kisebb birtokosok érdekében czélzerű vezérkönyvek közreadása látszik szükségesnek, ezen oly fontos czél elérhetésére.

Ezen szükségességét érzetből buzditatva, az országos Gazdasági-egylet 30 darab cs. kir. aranyat tűz ki, egy népszerű nyelven szerkesztendő munkára, mely az alább írt kérdésekre kielégítőleg megfellel.

Pályakérdés.

Adassék elő népszerű, jól érthető nyelven és röviden, szabatosan.

1) Mi a váltó-gazdaság? és annak alkalmazása szükséges-e Erdélyben, s ha az; általánosan-e avagy csak részletesen?

2) Erdély földiratai, égalji és így fizikai fekvése, valamint népességi, életmódi s kereskedelmi szempontjaiból, hányas váltórendszer alkalmazása s minő terményeknek, minő sorozattal természetese mutakoznak czélzerűbbnek? a lehető tekintettel az ország különböző vidékeire.

3) Tétessék szám és érték szerinti összehasonlítás, hogy az író által felállított váltórendszernek hasonló földterületen, a mostan divatszóró ugarrendszer fölött minő és számszerint mennyi jövedelmi előnye van a földipar s azzal összekötött tenyészállatok s ipartermények productiójában, s általában egyik rendszer a másiknál mennyivel jövedelmezőbb, s a mezőgazdaszat minő ágaiban?

4) Ezen népszerű munkának czélja levén a kisebb birtokosság gazdasági fejlődésére hatni; az író ezen szempontot tartva szem előtt, s az általa váltó-gazdaszat alá rendezendő birtok hatvan holdnál terjedelmesebb ne legyen, s egy-szersmind tekintet fordítottassék arra, hogy hazánk nem rónáság.

5) Fejlessék fel, ha van-e lehetőség tagosítatlan szélsőrti birtokokban a váltó-rendszer alkalmazására, avagy e fontos czél elérésére mulhatatlanul szükséges a tagosítás?

A pályaművek befűzve s tisztán s idegen kézzel lemosolva, jelégess levelekkel ellátva, melybe az író neve s lakhelye legyen zárva, a Gazdasági-egylet alórti titkárhoz beküldendők a jövő 1859-dik év január hava 1-ső napjáig, mint zárhatáridőig. Az egyet választmánya fog bíráló bizottmányról gondoskodni s a pályadíj 1859-dik év febr. 1-jén fog odaítélteni. Kelt Kolozsvárt, június 2-kán, 1858.

Az egyleti választmány megbízásából:

Nagy Ferencz,
egyleti titkár.

BELFÖLDI LEVELEZÉS.

Budapest, jun. 3. — VI. Mult héten folyt le a magyar tudós társaság igazgató-választmányi nagy-gyűlése, melyben az alapszabályoknak felsőbb helyen történt módosítása volt tárgyalás alatt. E módosítások közt leglényegesebb: 1) hogy az első alapszabály, miszerint a magyar tudós társaság hivatása „a tudományoknak ma-

gyar nyelven művelése”eképpen lön változtatva: „a magyar nyelvnek és a tudományoknak művelése; 2) hogy az ekkint megállapított szabályok magyarázása az ülésekben mindig jelenlevő kormánybiztost fogná illetni. Minthogy pedig az igazgató-választmány ezen módosítások által a magyar nyelv művelését pusztán philológiai szemponttá látja leszállítva, míg másfelől az alapszabályoknak a testület kebelén kívül helyeztet magyarázatával a társaság czélját és alapszámját véli veszélyezve; az eredeti szerkezet meghagyásaért alázatosan folyamodni annyival inkább szükségesnek vélte, mert ellenkező esetben az alapítók nagyobb része (közöttük Széchenyi is) az alapszabályzat idevonatkozó pontjára támaszkodva, alapítványi visszavonását jelentette ki. Ennyit előgesen és általában e fontos kérdésről, addig is, míg a rövid időn tartandó összes ülésben előterjesztendő hivatalos jelentés alapján kimerítőbb tudomást nyerhetnek önkö felőle.

A napokban történt továbbá a mult április végén tartott dunamelléki ev. ref. egyházkerületi közgyűlés végzése folytán mind a négy tractus körzetről egyenkint kidolgozott, s az egyházkerületben haladéktalanul alkalmazásba lépendő népiskolai tanterv megállapítása, melyről az érdekeltek a kiváló ügyességgel és tapintattal szerkesztett, de Erdély számos, tehelős református papjai közt, alig 20 előfizetővel bíró, „Protestáns egyházi és iskolai lap”-ból szintén bővebb értesülést merithetnek.

Journalistákban jövő felévre nevezetes változásokról beszélnek. Többek között — mi már a mai „Wiener Zeitung”-ba is áment, Kemény Zsigmondnak a „Pesti Napló” szerkesztésétől végképpen visszavonultával helyét a „magyar posta” egykori újdonságírója, Királyi Pál foglalja el, s az eddig működött helybeli bel-munkatársak mind megmaradván, a tárca Jókai dolgozataival is fog gazdagodni; a költségeket pedig gr. Károlyi István évi 5000 pfing biztosítja. A „Kalauz” szerkesztését, melyről Boross, saját lapengedélyért folyamodván, leköszönt, Tancsics Mihály főmunkatársasága mellett Kubinyi Lajos, — a „magyar néplap”-ot a velős tollu Székely József veszi által. S végül, okt. 1-jén Lisznyai Kálmán és Balázs Sándor szépirodalmi lapot szándékoznak megindítani.

Ha az irodalom teréről még Kemény és Jókai sajtó alatt levő szépirodalmi dolgozatait, a Szent István-Társulat által Török János szerkesztése alatt kiadandó encyclopaediát, a „Magyar néplap”-nak Tancsics könyvére tett azon curiosus és töle nagyon eredeti megjegyzését, hogy az „elég jó tapintattal és érthetően van írva” — fölemlíti, s Medgyesnek Herznél már sajtó alatt levő s legkésőbbre hat hét alatt megjelenendő „Nők imakönyve” előfizetői megnyugtattuk: a társaséletből csupán az atillának és kalpagnak, főleg — de nem kizárólag — az ifjúságnál általában vett viseletét, s az esztendőn át mindenkinek nyitva álló Széchenyiligetén hetenkint kétszer, belepti díj mellett rendezett sáetaestélyeket kell meg, mint figyelemre méltó korjelenségeket, följegyezzünk, s ezzel levelezői tisztünknek, a mint szük időnk-től s esemény-világunktól telik, ez által eleget tessünk. Egyéb liliput-, kaputahyura-, és brodbignaci kakas-viadalokról, Bogdanoff Natalia, muszka ballerina közelgéséről, vagy éppen a behunyt szemmel, s ha kell, fogával tekéző billiard-professor (hm) felől való referátát, azt nek tart, pedig nagyon jól tudja, hogy ott most a legszigorubb őrizet van.

Midőn már olyan közel jutott, hogy a határ őrtüzeket láthatta megállott. A tűz világnál ki-vethette a fegyveres csapatokat, hogy mint halad egyik őrtől a másikig, kik alig állanak háromszáz lépésnyire egymástól, — éppen változtatták őket.

A jelszók elhangzottak egymás után, — a kis csapat is visszatért már, ismét eszöndes lett a vidék.

Némely helyt már a tűz is lassan-lassan kialudt, nem élesztette senki, mert a hajnal már nem messze volt.

Ezen az őrvonalon kell neki keresztül szökni, hogy egészen szabad legyen, — ha nem veszik észre, úgy egy fél óra után olyan helyet ér el, hol nem bantathatja többé; de ha észreveszik, úgy meg fog halni...

Minden örök külön kimért helye van, hol ők kivált éjjel közönségesen sétálni szoktak. A mig az egyik végén megfordul, addig beletelhetik őt perc, — ezt a rövid időt kell a fogoly-nak felhasználni, hogy átmenessen.

Alig van már ötven lépésnyire az őrtől, ha son csuszva halad előre... lélegzetét is el kell hogy fojtja.

Gonosz ut, átkozott gonosz ut lesz ez...

Az őr most van legtovábbal tőle, sietni kell, fél térdre ereszkedik... oh még nem lehet, még várnia kell öt percig, azaltal még néhány lépést előre lehet csuszni. Az őr visszaérkezett, darabig helyt áll, hallgatódzik, mintha valami neszt hallana közelében. A fogoly még jobban elfojtja lélegzetét...

Újra tovább halad pár lépést az őr, ismét megáll, nem hall semmit, bátran halad tovább.

Isten segélj! sohajt magában a szökevény s feláll, — óvatosan halad előre, s zemei folytonosan az őrn vannak... csak néhány lépés

hiszszük, elengedi nekünk ön és lapjának érde-mes olvasója.

Kelen.

M.-Ováratt, májushó. — Régen volt már és mégis untalan dobog keblem az öröm miatt, midőn olvasám t. on becses lapján hogy erdélyi-kormányzó, hg Schwarzenberg ő maga, őt s erdélyi bentszülött ifjunak, bármely, a birodalom-beli alsóbb gazd. iskolában szállás, koszt és ruhára alapítványt tett; — boldog a hon, melynek kormánygyeplői ily kezekben vannak letéve.

Valóban, szinte merem állítani, a kedves Erdélyország most áll az átalakulás küszöbén, hol a hajnal sugárja az erdélyi nemzeti muzeum-ból lövellenek szét; gazdasági egyletek alakulnak sat Haladunk! és haladunk boldogság, midőn a világító fákllya oly nagy fértu kezeiben van, a milyén gr. Mikó Imre ő maga.

De hagyján! hisz hivatásom innen irni valamit érdeket... s ez alkalommal nem is oly nehéz.

Első helyen kell említenem azon nevezetes cserét, mely is a minap ő cs. k. Fensége Albert főher, s a gazd. intézet közt törtét. Ugyanis az intézet átadta régi gazd udvarát, s e helyett nyere a vár melletti majorokat, melyeket lerontva már, ősszel istállókakkal fog helyettesíteni, holis rendszeresen és szénáértékben fognak az állatok élelmezteni, hogy a demonstratióknak tanulságoss és szélesb tér nyíljék.

A napokban igazgató tanár Pabst tudor ur már is elment, mint mondják, 12 magyar és pár bivaly-teneket vásárlandó a főnti célra.

Továbbá megemlítendő, miszerint itten is a commassatio valahára végrehajta lön, az intézet több mint 200 hold földet vásárla, próba mezőt m. e. 400-ra szaporítandó. Ez ám nem mindenhol lehetősé, s az intézet híret még messzbb terjesztendő ki.

Nem hagyhatom említés nélkül, miszerint a főhgy urodalom tehénésze 70 db. hollandi faj-tá tehénnek fog növelteni. Jelenben itten Óváratt a tehéneket zöld rizs takarmány és szénavegyülettel látják el pár nap óta.

A mesterséges réntözés is az urodalomban nagyobb terjeben fog gyakoroltatni.

A nyári felévben az intézetbe heten léptek be, négy magyar Mily nagy pártolónak örül az intézet s a gazdaszat maga, leghatós példája az, hogy a jelenben az intézetbe belépett ifjak közt van b. Bruck miniszter ur ő exja fia is.

Azondán szóljunk kissé művészetiesben, nemde?

Városkánk nyakig úszik a mulatságban.

Krembsér ur lovardája felűt pár hét előtt lovassórárt, és bár ponyva-fődele olykor a t. közönségre lezuhan, a padok gyakorta üresek, állhatatosan kiáll maig a sarat. Irnek róla valamit, de... a „Grazióse Reitering” Schwal-stellungjaival minden kritikán túlesz.

Ez még csak hagyján; de a mi hallatlan, érdemdesz büvésznő is jöve körünkbe, s a ki-nek tetszik, kérésére fejét levágta s lábát kibuzta Bertrand Karoline 60 éves kasszonysága. Brrr! még most borsórdók a hátam, de hát még a fülem mint cseng, midőn elküldte: „Quo put-terle! noch ein Ei!” Aztán még cseput is evett ám!...

Tán vége van már?! hohó, „nem oda Bu-da.” A lipcséi színház első rangú énekesnője, Richter Jozsefa k. a. a mult hetekben egy rövid óráig tartó hangversenyt rendezte, s mi türes-tagadás, jól énekel magyarul, a „szívhangok”-at nem tudá ugyan jól magyarul, de a gyönyörű dal az ő bájos hangjain tapsvihart kelte föl!

A fogoly megmondta.
„Katoná volt ön, nemde?”
„Az voltam.”

„Úgy alkalmasint tudni fogja ön; mi vára katonára, ki harmadszor szökik.”
„Golyó.”

„Ön az uton, míg idáig hozák, kétszer szö-kött meg, valószínű, hogy harmadszor is megkísérlelndi, — én azonban előre megmon-dom, katonai becsületszavamra mondom, hogy az lehetetlenség lesz, mert a határszálen min-denütt a legszigorubb őrizet van.”

„Láttam.”

„Utasításom következtében, — ha egy har-madik kísérletet is mer tenni, — rögtön főbe lö-vetem önt. Hagyjon föl tehát szándékával, bizza-magát egészen sorsára, ne tegye ki életét a leg-bizonyosabb veszélynek. Igérje meg ön nekem, hogy teljesíteni fogja kérésemet, saját javára.”

A fogoly nem szólott semmit.
„Számolhatok tehát reá...?” kérde újból a parancsnok.

„Minekelőtte felelnék, szabadjon nekem is egy kérdést intéznem a parancsnok urhoz.”

„Figyelek.”

„Van-e önnek neje?”

„Sajátságos kérdés! — van.”

„És szereti-e ön nejét?”

„Végheletlenül!” felelt a parancsnok.

„Kétségkívül gyermekei is vannak...?”

„Kettővel áldott meg az ég.”

„És hogy ha önt elszakítanák szeretle hü nejétől, ha nem volna szabad szívéhez szoríta-ni gyermekeit, mint nekem... elszakítának ha-zája, s öreg ősz atyjától, mint engemet elszakíta-nak... oh mondja meg ön nekem, mit felelné akkor helyzetemben...?”

Most a parancsnok hallgatott, nem tudott reá mit felelni.

Csak arca, csak szemei beszélték, mintha mondanák: elmennek... elmennek vissza hoz-zájok, ha száz halállal kellene is megküzdennem, még akkor is elmenek...!

Hanem ajkai némák maradtak, azok nem szóltak semmit.

„Ön nem felel nekem, jól teszi, nagyon jól teszi... nekem is ez a válaszom az ön kérésére, én nem mondok reá semmitse.”

A parancsnok megfogta a fogoly kezét s ba-rátságos hangon így szólt:

„Még egyszer intem önt, gondolja meg jól, mit teszén!”

Ezzel bekállította segédjét, néhány sort írt, melyet átadva neki, intett a fogolynak, hogy kö-vesse a segédet.

Új börtönbe vitték.

Régi bilincseit megváltoztatták, erősbeket tettek föl kezeire, azután bezárták börtöne ne-héz ajtaját.

Egyedül volt, darabig átadta magát gondo-latainak, azután odaült a szük vasrácsos ablak mellé, onnan nézte azokat a messze-messze kékklő hegyeket, melyekre az Isten jótékony napja az ő édes hazájában süt le.

És elkezdett újból gondolkodni, kétségki-vül arról, hogy mi módon kell innen eljutni oda, a messze kékklő hegyek közé...

Hanem ez nehéz gondolat volt, sokan belé-őszültek már ebbe...

Három hó múlva mégis kitalálta, mert börtönéből kiszabadította magát.

Sötét éj volt.

A megszökött fogoly egyenesen a határszél-

Mostan idönk igen szép! a tavasz bájai jöttek, eső után virágokkal és bárszövegű mezzel öntik el vidékünket, főleg a főhercegi park az, hova mindenki siet, élvezni a „zöld” nek kellemeit, de szép is ám e park, hol mindeneműs gyönyörű, en csoportulatokba osztott fák a tolas, a fák alatt pedig, Platokint „tollatlan állat” ok enyelgenek egymással.

Elég, nemde?

Isten velünk! „s ki ellenünk.”

Ürgész.

A Kis-Küküllő völgyéből.—Még két órányira azon helytől, hol a két Küküllő összefut, két szép helységi-iskola virágzik, melyeknek közlebről tartott iskolai vizsgálatok alkalmával tanítókat a dícséretet méltán kiérdemlék. Ezen helységek egyike Sövényfalva; hol a legutóbbi vizsgálaton a növendékek mind a tantárgyakban, mind a zenében annyira kitűntek magukat, hogy valódi élvezet volt hallgatni őket, s kötelességünknek véljük szerencsét kívánni D. L. tanító urnak, kihez hasonló szorgalmu tanítók, vajha minél többen találhatnának hazánkban.

A fennebbi helység közelében eső Királyfalván szintén hasonló kedves tapasztalatot szereztünk az utóbbi vizsgálat alatt, s a derék tanító iránt hasonló méltánnyal kell viselkednünk.

Sajnos, hogy ezen szép élőpéldát nem igyekeznek minden helységünk iskolatanítói kellő buzgalommal követni, s ugyan e kerületben újul mutathatnánk oly káros és vétkes elmulasztásokra, melyek miatt mind a vallásfelekezet, mind a nemzeti érdek veszít más életrevalóbb vetélytársak hatálya alatt. Vass.

KOLOZSVÁRI NAPLÓ.

* Gróf Mikó Imre ö nagyméltósága folyó hó 5-dikén Bécsbe elutazott. Ugyancsak ő nmga „Erdélyi történelmi adatok” czimú irodalmi vállalatát III. füzeté éppen most hagyta el a sajtót, melynek tüzetes ismertetését lapunk tárczája hozandja.

— E hó 7-kén tartott az itteni köz-sírkertben néhai ev. ref. tanár, Ince Dániel, síremlékének leleplezése, a fölszt. püspöki-helyettes Bodola Samuel, iskola-tanácsos mélt. Salamon József urak, az összes reformált és unitárius tanári kar, és az egész ref. iskolai ifjuság jelenlétében. A síremléknél Szász Domokos theológus tartott igen szépen kidolgozott szónoklatot; ki egyszerűen szép és hatásteljes szónoki orgánjával meglepte a hallgatóságot, emlékeztetvén szelleműs atyjára, kinek jeles utódaiban igazoltnak látszik a latin közmondás: „fortes creantur fortibus.” — A síremlék kellő izléssel van kiállítva, s egy sorban emelkedik több jelesnek síremlékeivel; előlapján a következő felirat olvasható: „Ince Dánielnek, az értelmes és buzgó tanítónak, s az egyesüléskü s tisztaszívú embernek emelték tanítványai.”

— A hazánk több részeiből hozzánk beküldött gyújtogatásokról tudósítások alkalmából nem régen azon nézetünk fejeztük ki, miképp e büntények ellen a legszigorubb eljárás volna alkalmazandó, s ohajtandó volna, ha az égetésseli fenyegetés is szigorúan büntetnének, mely régebbi törvényeink szerint 2—3 évi fogságot is vont maga után. Ezen utóbbi tételünkre nézve bővebb értesülés után megjegyezzük, hogy az ausztriai általános büntető-törvény 99 és 100-dik §-sa szerint, a büntetés az ily esetekre alkalom szerint még szigorubb, s egy évtől öt évi nehéz börtönre terjed. Így a törvény üldözi a bűntet éberek az ily rossz indulatokat a büntető hatalomnak átadni.

— Alkalmunk volt átolvasni a balásfalvi görög-katolikus főgymnasiumnak „Annales”-ét, az 1857-dik évről, Cipariu kanonok ur által kiadva; figyelmünket két tárgy vonta magára: egyik az, hogy ezen hazai intézetünkben tanítanak német, görög s latin stb.— csak magyar nyelvet nem. A separatio óta történetünkben s diplomatiánkban a magyar nyelv akkor szor-repet vitt, miképp fogalmunk nincs arról, hogy valamely kiképzendő erdélyi ember akármely hazai népfajból a magyar nyelvet hogyan nélkülözheti? — A második egy cikk, ezen czim alatt: „De nomine valachorum gentili,” melyben tárgyalás alá vétetik, miképp sokan kerülve az oláhokat valachi néven írni, s azonban a „romani” nevet illetéktelenek tartván, latinul „romeni,” németül „romänen,” francziául „romains” néven nevezik, erősségeket onnan véve, hogy az oláh nép is saját nyelvén magát nem „roman” hanem „rumun” néven nevezték ekkor. Értekező elég alaposan mutatja meg, hogy a latin nyelvben az „o” etymologiailag az, mely gyakran változik „u”-vá, sőt részletes adatokból azon valószínű corollariumot állítja, hogy maga Roma, előbb Rumának nevezetett. Ezen értekezés céljáról nézve azonban megjegyezzük, miképp abban nincs possibilitás, míg Roma fenn áll, hogy valamely nemzet nyelvén az erdélyi vagy havasalföldi oláh, „román”-nak nevezetethessék, a nélkül, hogy azzal az előadásban értelemszavar ne álljon elő; azért kiindul mind az újabb német, mind a frank irodalom,

hogy midőn a valachot elvetni akarja, valami újabbat ültessen helyette, a mi ne a jelenleg Romában lakó népességet, vagy pedig a romai fajokat in genere értelmezze. Mi általában hasz-talanságnak tartjuk e küzdést; s valamint a magyar nem kívánja, hogy őt a német „ein Magyar” helyett „ein Magyar”-nak; s a német nem, hogy őt a magyar „német” helyett „deutsch”-nak, vagy az olasz „olasz” helyett „italiannak” vagy éppen mint már bizonyosan Romulus utó-dait éppen „románnak” nevezze, s valamint to-vábbá helytelen volna, ha a szerbek azt követel-nék, hogy őket ne szerbeknek, hanem in speci-is szlávoknak nevezzük: úgy az oláh nép is melynek egy tartományát a magyar ember Oláh-országnak, a német és franczia „Walachei”, „valachie”-nek nevezi, leghelyesebben van ne-vezve magyarul oláhnak, németül „valach”-nak. A magyar nyelvben az oláh és az olasz szó kö-zötti etymologiai összhangzás maga, mint nyelv-észeti tény, bizonyít e két nemzet faji egysé-géről annyira, hogy ezen magyar elnevezést saját historiájára nézve az oláh nép, valóságos történeti kincséknél kellene hogy tekintse.

* Beküldetett szerkesztőségünk-höz: „Egyházközségi szertartások beszédek és imák” Kálmán Ferencz, gyónki ref. algym-nasiumi tanár és fölszentelt papfő. Székesfe-hérvárott. Ráder Antal tulajdona. 1858. 21. lap.

* Szász városról írják, hogy mult hó 20-kán Benczecz határában a Marosból két meg-fult lovat fogtak ki, melyek fölvalának hámozva és még egy szekér első székébe fogva. E kör-ülmény valamely szerencsétlen esetet gyanít-atott, s valóban 26-dikán a Maros hajzáiból, melyek minden esztendőben követelik áldozat-ukat, egy oláh ifjút fogtak ki, a kit, mint gya-nítják, megrettent lovai a mély folyamba ra-gadtak szekerestül.

— Az újdíki „Szednicza” Hetilap czimú szerb szépirodalmi lap, öröndetes jelen-ségül említvén, hogy lapjaik a szerb irodalom ismertetésével foglalkoznak: elismeréssel szől Kon-dor Lajos urnak e téren kifejtett buzgal-máról, ki jelenleg a P. N-ban a szerb népies hő-sköltészetet ismerteti, tavaly a M. S-ban „Csen-gity Aga” terjedelmesebb költeményt fordította le a Szépir. K-ben, a szerb lyrái költészetet ismerteti; elismeréssel emlékszik még továbbá a K. K.-ról, melyben Farkas Sándor ur, a montenegroiaknak szentelt hosszabb cikkekkel; s e szavait így végzi: „mi örülünk a derék magyarok törekvésének, hogy bennüket jobban akarnak ismerni; azon urakat pedig, kik ez is-mertetéseket írják, kérjük: legyenek továbbra is eszközei a két nemzet t. i. a magyar és szerb közti szellemi közlekedésnek, nyilvánítván ez alkalommal nagy köszönetünket.” M. S.

A kolozsvári löversenyre vonatkozó pótlék hirdetés.

A kolozsvári löverseny utolsó hirdetésében a következő hiba csuszott be: miszerint az irat-ik az asszonyokot diárolt, mintha arra min-den fajú lö versenyezhetne; pedig a verseny-lapok 9-dik számában közze tett elvhez képest, csak Erdélyben vagy Magyarországon született nem telivér lö bocsáttatik versenyre, s azok kö-zől is csak a mely ez évben semminemű más díjra beírva nem volt.

Továbbá közze tétetik: hogy a földések verseny díja 100 ezüst Rfrt., mely összeg egészen az első lö.

KÜLFÖLD.

Anglia. — A Disraeli nagy lármát ütött csemege-beszédéről megvallják, hogy azzal egy kis indiscretiót követett el ugyan az elmés miniszter, de korántse járt igen messze a valóságtól. Nehány hó óta valóban csak egy hajszálon függött az angol-franczia frigyenek felbomlása, s ta-lenleg úgy nyilatkozik is a tory-miniszteriumnak egy tagja, hogy az egyetértés új-ból szívélyessé lett, de azért még csak ál-mában se gondol arra a kormány, hogy saját cselekvéyeit a Disraeli pompás tirádái szerint intézze. Ha e szívélyességet oly kevésbé tanúsítja azon körülmény, hogy a jelen párisi konferentián a két szövetsé-gest minden kérdésnél különböző táborban szemléljük: szintugy mutatja a féltékeny-ség, melylyel az angol flotta a francziának minden mozdulatát szemmel tartja, s ke-resztbe vágja, hogy Londonban igen jól tudják az ellentét egész komolyságát, s egy percig se tévesztik el azt szeméik elől. Egy hatalmas csatárna-hajóhad felál-lítása jelenleg a főtörekedés; s alig indult el a franczia admirál az adriai tenger felé; alig pendül meg a sajtóban, hogy a fran-czia kormány Algir újja szervezése iránti

terveivel készen van,—azonnal indul Mal-tába is a rendelet, hogy hasonló demon-stratio történjék Montenegro körül; s már erősítik a gibraltári flottát is, mely a touloni hajóhadnak netán Marocco ellen teendő céljait meghiusítsa, s azon párisi tudósítást, miszerint Victoria királynő Cher-bourgbra fogna menni, hogy az ottani rév-nek beavatására rendezett ünnepélyeken III. Napoleonnal találkozzék, — mily ké-szek mindjárt az angol lapok „kacsának” nyilvánítani sat.

— Az alsóház jun. 2-ki ülésében Roebucknak a suezi csatornára vo-nakozó indítványa 200 szavazattal 62 el-len elvetetett. Palmerston, s Disra-eli is az ellen emeltek szót. Ez utóbbi azt állítja, hogy Franciaország sohasé pártol-ta határozottan a tervet, míg Törökország és Ausztria azt ellentzik.

— Az „Advertiser” azon meglepő hírrel áll elő, hogy a felsőházzal tartott ér-tekezletekben az alsóház végre elismerte azon elvet, hogy a zsidóknak joguk van a parlamentben ülni, s így báró Rothschild elfoglalja alsóházi ülését. Arról hallgat a tudósítás, hogy az eskü elengedtetik-e, vagy pedig a törvény kiszabta eskünek csak egy részét fogják a zsidók letenni.

— A franczia hadsereg állására néz-ve a „Times” komoly megjegyzéseket tesz. „Drágán fogja Napoleon a hadsereg hűségét megvásárolni. A franczia nép nem áldozatok nélkül vásárolta meg a rendet és békét, melylyel az imperialismus dicsek-szik. III. Napoleon megszabadította hazá-ját az alkotmányos formától, s a szabadelvű intézvények mérget, a demotatio orgi-áit megsemmisíté sat. Oly trónt állított fel, melyet félmillió szurony védelmez, s egyet-len intére készek e szuronyok akár külső ellenség, akár a belső béke megháborítói ellen fordulni. De a hadsereg, mely e nagy átalakulás eszköze volt, s a mostani rend-szer alapját képezi, lassanként érzeni kez-dí erejét, úgy látszik, mind nagyobb kedve jön annak gyakorlására is. Egy fiatal írónak a napokban egy ártatlan tréféért, egy oly katonatiszt által történt lemeszárlása, a ki a vívást mesterségül üzte, s a tetszés, melyben a tett a franczia hadseregnél ré-szesült, a polgári egyénekkeli számos kö-telődésben mutatkozó gyűlölet rosz na-pok előjelei; Párisban azt tartják és pedig kétségtelenül helyesen, hogy azon ártat-lan gúnyíró elleni gonosz tett csak kórjele azon szenvedélyeknek, melyek egy hatal-mas, dicsvágyó és dologtalan hadseregben forranak. E hadsereg érdekei — és érzel-ménél fogva a nemzet többi részeitől külön van választva; keveset tud a laktanya fa-lán kívüli világról, semminemű tekintélyt se vesz számba saját főnökén kívül, a kit maga segített trónra; folyvást nevedő féltékenységgel és megvetéssel van a nem katonai osztályok iránt, melyeknek a po-litikai hatalom ezelőtt kezökben volt.

— Oconnell János, a híres Dá-niel fia, a ki korábban Limerick város ré-széről parlament-tag volt, a napokban hirtelen meghalt.

Franciaország. — Párisból máj. 26-kán írják: „Midőn a porta a Mon-tenegro elleni hadjárat félbeszakításába be-létegyezett, nem hagytá magára kényszerítettni azon határszabályzási bizott-ságot is, mint egy Moniteurjegyzék erő-síteni látszott. A porta készen nyilatko-zott e kérdés Stambulban tárgyalni az öt nagyhatalmasság ott levő követével, ön-ként érthetőleg minden külön bizottság ki-zárásával. A párisi kabinetet a porta ezen szilárd s méltóságteljes magatartása kel-lemetlenül érinti. Azon ellenvetést teszi, mi-szerint a dolog természete s a diplomaiiai gyakorlathoz képest határszabályozásnak az arra kirendelt biztosok által csak a hely-színén kell megtörténnie. Oroszország e részben tökéletesen egyetért Fran-czia-országgal s tán azt is reméli, hogy a kis montenegroi szikrából egy nagyszerű világ-égés támadhat. Anglia, mely leg-először javasolta volt a bizottmányt, hi-rszerint Ausztriával szoros egyetértés-ben ragaszkodik a porta javaslatához. Sir

Bulwer, a Dunafejedelemségekbeli angol biztos, a jelen helyzetet nehézségteljes-nek tartja s nem fog Párisban maradni az értekezletek befejeztéig, hanem maholnap indul követi állomására Stambulba. Mind-ezzel jórészt összefüggésben áll a Malta előtti angol hajóknak az adriai tengerre lett küldetése, mire Franciaország, a dip-lomatiai körök gyanítása szerint, egy jó erős ellendemonstratioval fogna tromfolni. Hasonló mozgalmaira emlékezhetni a tengerészletnek és diplomatiának kevéssel a keleti háboru kitörése előtt. Minden gon-dolat ezen végzeteljes irányt látszik ven-ni. A dunafejedelemségi kérdésben se oly tökéletes az Anglia és Franciaország közti egyetértés, mint ezt Disraeli nemrég az alsóházban állította. A Tuileriák kabinetje nagy elégtételül venné, ha az oláhoni és moldo-vai divánok közös ülésezeze iránti tervét elfogadnák. Cowley lord e pontra nézve igen egykedvűnek mutatja magát, s inkább Fuad pasát akarja pártolni, a ki tudni se akar ily egyesített parlamentről. Francia-ország a maga tervét nem fogja keresztül vinni, s a két fejedelemségben levő státus-quo további fennállását elnézni kénytelen. Nem sokkal nagyobb sikerre számíthat a dunahajózási szerződés ügyében is. Babé-rotakat nem igen fog Walewiski gróf az utó-conferentiában szaggathatni.

A „Times” több száma nem adatván ki Párisban e lap jártatóinak, az ezt olvasó angolok mind kijelenték, hogy a lap továb-bi megtagadása esetében Páris városát oda-hagyandják. A párisi közönség szintoly tűrhetetlenül várja az „Independance bel-ge”-nek viszonti megjelenését. A kormány e brüsseli lapot több mint egy havi felfüg-gesztése után csak bizonyos föltételek mel-lelt bocsátja be Franciaországba. Álmél-kodással fogja majd egész Európa hallani, miképp a franczia kormány e minden or-szághban elterjedt külföldi lapot is saját ha-tósága alá kívánja vetni, éppen mint a Pa-triet, a Constitutionnel, a Paysat sat. az le-vén a belügyminiszter által kikötött első feltétel, hogy e lap politikai igazgatója, Be-rardi, távolíttassék el, mi annál különösebb kíváncs, mivel a fenyegedett lap a maga Franciaország számára készített külön ki-adásában mindig nagy figyelemmel volt a franczia állapotokra.

— Feltűnő, miképp párisi lapok még mind nem tudnak semmit arról, hogy a franczia hadihajók az adriai tengerben visz-szavenulási parancsot kaptak volna; a töb-bi hadhajó ismét Toulon elő érkezett, de a mint írják, csak is a rosz idő miatt; az a-driai tengeren levő hajók visszahívását pedig, egy belga lap szerint, még koránt-se lehet gondolni. Valóban ugy is látszik, mintha a két hadhajó, „Algesiras” és „Ey-lau”, a gravosai kikötőt csak azon okból hagyták volna el, nehogy a török hajók-kal összetalálkozzanak, melyek ott serget és löszert szállítottak ki partra. Tán nin-csen minden jelentőség nélkül, hogy ezen hajók nem Kleckben, hanem Gravosában, tehát osztrák területen, kötöttek ki, és franczia részről tanácsosnak tartották ezt nem akadályozni. A két franczia hajó most valószínűleg az albaniai partok valamely partján fognak horgonyt vetni.

— Párisból azon meglepő hirt közlik, hogy a conferentia még csak egy et-len ülést tartand, s azzal a Dunafejede-lemségek ügye nyíltba lesz ütve, s koszo-ruja megkötve. Mi lesz még a főfő biztos uraknak teendője, nem tudni; a dun-a-torkolatók ügye igénylen mindenek-előtt a megoldást, a galaczi bizottmány, ugy látszik, több költségbe került, mint hasznot hozott: mert a legújabb közlemények sze-rint, a Szulin a ismét ugy el fonyonye-sedve, hogy a hajók nem jöhetnek be, s a hajózásnak valóban többet használt vo-lna, ha a galaczi bizottmány az ő sok kötet-re menő jelentéseihez a — porzót a Szu-linából vette volna.

— A politikai körök hangulatáról nem igen vigasztalólag tudósít a „D. A. Z.” pá-risi levelezője. Mindinkább kezdik hinni, mond, hogy Franciaország kormányzója háborura gondol, csak a kedvező pillana-

tot várja még. Bizonyos határig Angolország nem gátolná terveiben Napoleont, s a szárazföldön folytatandó harcaiban a győzelem a francia zászlónak biztosítva volna, mert a hadjáratot hatalmas tengeri ereje is támogatná. Ez alkalommal, jegyzi meg a fennírt lap levelezője, lehetlen csodálkozásunkat ki nem fejeznünk a felett, hogy a két nagy német hatalmas-ság oly keveset tön hajóhadaik kifejtésére, háboru esetében sokkal kisebb államoknak se tudnának a tengeren megfelelni. Egy Dánia Poroszország minden kikötőjét blokkírozhatná.

— A képzelgő politikusok azt hiszik, s elhitetni akarnák másokkal is, hogy Franciaországra nézve szükségessé vált a háboru, mely a hadseregnek foglalkozást adjon. Olaszországot tekintik oly pontul, mely alkalommal a francia hadi rendszabályokra nézve kiinduló pontul szolgálhatna, különben Civita-Vecchia megerősítése nem volna felfogható. Ki ellen erősítik e kikötőt? A szövetséges szárd ellen csak nem, ki Genuát is készséggel átfogná a francia flottának hadi alapul engedni? Így csak Angolország ellen történhetik az, hogy Közép-Olaszországnak e kulcsa Franciaország kezében maradjon. Antwerpen megerősítésének terve is arra mutat, hogy a semleges Belgiumban se biznak a béke tartósságában. Orsini levelei termékeny magként hullottak Olaszország földjére.

— A francia tengerügyi minisztériumban szakadatlanul foly a munkásság. Ez idő szerint a császár és kormánya nagyobb figyelemmel viseltetik a flotta, mint a hadsereg iránt. De ez természetes, mert a fran-

cia hadsereg szervezése a fejlődés tetőpontjára ért, míg a flotta tökéletesítésre vár, hogy az angollal megmérkőzhessék. — Mint a „Nord“-nak Párisból írják, az „Orsini-aláírás“, mely Olaszországban a külföld elleni demonstrációképpen lön megnyitva, 1,700,000 frankot hozott be, míg a Lamartine-féle aláírások, minden erőfeszítésük dacára, még nem mennek 200,000 frankra.

UJ POSTA

— A tények arra mutatnak, hogy a montenegrói ügy még nagyon távol áll a megoldástól. Először a francia hajók még mindig az Adria hajbait szelik, s tözsom-szédságukban ausztriai és török hajók, s néhány nap óta angol hajó is borgonyoz, másfelől pedig Törökország egyre új csapatokat indít a harc színhelye felé, a mi arra mutat, hogy a diplomáciai alkudozás sikerében nem igen nagy a bízalom. A dolog eddigéig csak annyira ment, hogy a nagyhatalmak a kérdés körül végképpen csoportosultak. Anglia és talán Poroszország a porta, Francia és Oroszország Montenegró mellett. E tényekhez járul még az is, hogy a francia hajóhad miniszter 19 millióra menő pótlék-hittelt kíván a tengerhad felszerelésére. Tanácskozással lesznek Stambulban, az igaz, de lehetetlen lesz, hogy a porta szuverenitási joga szóba ne jöjjön, pedig ez a bökkenő! s ha Orosz- és Franciaország végre is nem találhatnak engedni, mi lenne a dolog logikai egymásutánja?

— A grahovói kudarcz égetni kezdte a portát, a muzulmán népség, mint írják, rendkívül fel van ingerülve, s nem kevesebb-ről beszélnek, minthogy 20,000 ember fog a hely színére küldetni. A francia hajók jelenléte az adriai tengeren nem igen látszik a portát megijeszteni, s még inkább megbátorodik majd, ha értesül arról, hogy az angol fregatok megjelenésére a két francia hajó visszahúzódott. Átaljában az angol is kezd már észrevenni, hogy a francia demonstrációkkal, s a központi tengeri flotta erősítésével nincs éppen rendin a dolog, s valószínűleg felvilágosításokat fognak ez-iránt a parlamentben kívánni.

— Párisban f. hó 5-én tartott a conferentiái harmadik ülés.

— Mint a kölni lapnak írják, a francia kormány baráti részről azon tudósítást kapta, hogy ismét durranó bombák, s pedig még gonoszabb hatásúak küldettek volna Franciaországba. Természetes, hogy a dolgot a legszigorubbán kutadják, azonban mindéig még semmit nem találtak.

„A Nord“ szerint a francia tengerészeti miniszter nem kevesebbet kíván 14 millió hitelpótléknál. Ily jelentékenyek azon munkálatok, melyek a hadi tengerészet emelésére részint készülő félben, részint tervben vannak.

— Jun. 1-ső napján Neuillyben, a Sz. Ferdinánd kápolnában (azon helyen hol az Orleansi hg. kimúlt), halotti mise tartott az „Orleans-család minden elhunyt tagja“ lelki nyugalmaért. A „Journal d. Debats“ nem merte úgy jelenteni, hogy a kegyelet adója az orleansi hgnöt illeti, félvén, hogy demonstrációnak vennék. A gyásztszele-

ten 2000-nél is többen jelentek meg, mély gyászba öltözve.

— Párisban a császár elleni újabb merényletről szárnyaltak a hírek. Elég az, hogy a császár épségben léte legjobban czáfolja meg az ily híreket.

Proudhon socialista író egy vallást sértő könyveért 3 évi fogságra, s 4000 franknyi pénzbírságra ítéltetett.

NYILT TÉR.

Nyílt levél. Gyurits Antalurhoz.

Midőn egy év előtt a „kath. nő“ czimú munkára az előfizetési ívet vettem, örömmel hordoztam azt szét és sikerült is 28 előfizetőt nyernem, s az előfizetési összeget, 84 pfírt, posta útján meg is küldöttem. Az első kötet megjelenését ön még mult évi június végére ígérte; de ön, méltó bosszankodására az előfizetőknek, nem váltotta be szavát. Végre-valahára az első kötet ez évi februárban csakugyan megjelent, de a példányokat e napig se kaptam meg, sőt háromszori felszólításomat még csak válasza se méltatta. — Ily eljárás önnek jellemre fényt bizonyára nem áraszt s mennyire árt irodalmunknak: nem szükség mondanom. Nyilvánosan szólítottam fel tehát önt, sőt követeltem, hogy vagy a példányokat, vagy a nevezett összeget alólirottán rögtön megküldeni szoros kötelességének ismerje.

Kolozsvárt, máj. 31. 1858.

Horváth Pius,
gymn. tanár.

Bécsi börze. — Julius 3-dikán. Erdélyi urbéri papir 79 $\frac{1}{2}$. Magyar urbéri papir 81 Nemzeti kölcsön 83 $\frac{1}{16}$. Arany 7 $\frac{3}{4}$. (darabja 4 frt 49 $\frac{9}{10}$ kr) Ezüst 5 $\frac{1}{8}$.

Felelős a szerkesztésért BERDE ÁRON.

Urbékkárpótlási töke-utalványozás.

A zilahi cs. k. megyei törv.-szék utján márcz. 22 ról, 1858. Kovács Klára és Zámbo Franchiska özv. Kovács Adámnénak lomperci birt. után 176 ft 39 kr. — Dévay Anna özv. Toperczer Antalénak hosszumezei, lomperci birt. után 211 ft 18 kr. — Patay Józsefnek érkefalvi, csögi, tasnádi, szarvadi, oláhcsaholyi birt. után 13,928 ft 30 $\frac{1}{4}$ kr. urb. kárp. töké és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók jun. 25-ig. Tárgyalási nap aug. 27-ke d. e. 9 órákor.

A kolozsvári cs. k. megyei törvényszék utján ápril 11-ről, 1858. Tisza Lajos örökösének fakótelki, szombatellki, m.-gyerőmonostori, ógyerőmonostori, m.-valkói, erdőfalvi, birt. után 4417 ft 57 $\frac{1}{2}$ kr. — Torma Krisztina özv.

Kozma Imrénének m.-kapusi, m.-petei birt. után 2078 ft 24 $\frac{3}{4}$ kr. — Orosz Sándornak septéri birt. után 1032 ft 30 kr. urb. kárp. töké és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók jun. 30-ig. Tárgyalási nap aug. 30-dika d. e. 9 órákor.

A kolozsvári cs. k. megyei törv.-szék utján ápril 11-ről, 1858. Gr. Eszterházi György, Lajos, László s József fiának gyulí, hév-szamosi mariseli, sz.-lónai, makói, söllyomtelki, vistai, körösfői birt. után 142,454 ft 47 $\frac{1}{4}$ kr. — Ercei Eszter özv. Felszegi Mihálynénak kisczégi birt. után 235 ft 39 kr. — Hatfaludi Rozália, Nagy Sándornénak aranykúti birt. után 2199 ft 30 kr. urb. kárp. töké és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók jun. 30-ig. Tárgyalási nap szept. 3 ka d. e. 9 órákor.

A zilahi cs. k. megyei törv.-szék utján márcz. 19-ről, 1858. Gr. Bethlen Herminának szilágy-csehi, alsó-berekszői, alsó-szivágyi, alsó-varczai, babczai, benedekfalvi, bikaczai, dabjon-ujfalvi, ardói, egerbegyi, f.-berek-szői, felső-varczai, egerháti, győrtelki, ilyésfalvi, kelenczei, kis-debreczeni, k.-varczai, nagyszegi, goroszlói, náprádi, ó-horvati, ó-nádasdi, somfalvi, szélszegi szőlplaki, tótfalusi, nagy-paczai, csekenyei, érkavasi, m.-csaholyi, n. bajomi, ó-csaholyi, paczalusai birt. után 19315 ft 21 kr. urb. kárp. töké és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók jun. 24-ig. Tárgyalási nap aug. 27-ke d. e. 9 órákor.

A zilahi cs. k. megyei törv.-szék utján ápr. 8-ról, 1858. Katona Istvánnak egerháti b. után 1538 ft 27 $\frac{3}{4}$ kr. — gr. Dégenfeld Im-

rének s gyermekeinek, mintanyok szül. Bek Paulina utáni örökösöknek almási, dörzsőki, sommályi, kémeri, porczy, markaszéki, csercei, f.-kaszási birt. után 23,967 ft 31 $\frac{1}{4}$ kr. — gr. Dégenfeld Imrénnek s gyermekeinek tasnádi, szarvadi, kucsói, ököritői, zálnoki, szakácsi, oláh-csaholyi birt. után 47,696 ft 59 $\frac{3}{4}$ urb. kárp. töké és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók jun. 8-ig. Tárgyalási nap szept. 18-dika d. e. 9 órákor.

A zilahi cs. k. megyei törv.-szék utján ápril 12-ről, 1858. Gr. Teleki Polixéna özv. gr. Kemény Miklósnénak pecselyi birt. után 5360 ft 26 $\frac{1}{4}$ kr. urb. kárp. töké és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók jun. 15-ig. Tárgyalási nap aug. 7-ke d. e. 9 órákor

HIVATALOS HIRDETÉS.

(454) (1—3) Pályázati hirdetés bábai állomásra.

Az abrudbányai nehezék-pénztárból megaltított 150 ezüst rírt évi fizetéssel, s e mellett a praxisból nyerendő jövedelemmel járó abrudbányai ürességben jött első bábai-állomás betöltésére pályázat nyíltatik.

Az ezen állomás elnyerésért pályázni szándékozók a bábaizsakban levő kiképzettségüket, e szakbani eddigi gyakorlatokat, erkölcsi magok-viseletüket, születésük vagy eddigi lakások helyét, végre a magyar- és román nyelvekbeni jártasságukat bizonylól, hiteles okiratokkal ellátott kérvényeiket, ez évi aug. 1-ső napjáig, az abrudbányai nehezék-pénztári bizottmányhoz nyújtják be, vagy postán bérmentesen küldjék el.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(444) (1—1) Stein Jánosnál Kolozsvárt és Wittich Józsefnél M.-Vásárhelyt kapható: Historisch-Geologisch-Geographischer atlas zur übersicht der Geschichte des Ungarischen Reiches und seiner Nebenländer von J. Bedeus v. Scharberg 1—8. Lieferungen 12 forint helyett csak 5 frt. egyes füzetek ára 1 frt.

(450) (2—3) Hirdetés.

A tordai sósüfűdő-társulat részéről ezennel közhírre tétetik: miszerint az idei fűdősök f. évi június 1-ső napján megnyitvatván, a fűdőt az azzal élni akarók több hideg és meleg fűdős-zobákban, vagy szabadban használhatják.

A vendégek számára hat külön szoba áll készen. A társulat gondoskodott a vendégek sz. kisége s kényelméről is; mint jó konyha-cukrá-szat lehető jutányosságáról, s a fűdőt a város-ból használni kívánók számára szabályozott ár mellett bérkesikről.

Tordán, máj. 26-kán 1858.

(453) (1—3) Sertés eladás.

Gróf Pejácsevich Márk szilágy-szebi jószágában 150 darab fehér mangalicza-faju két és egy éves sertés eladó. Egyenként, vagy kisebb mennyiségben kaphatók Borsán is bizalmi való kitűnő szép és nagy testű fehér mangalicza és félvér angol ártányok. Értekezhetni lehet az alólírtnál.

Borsá, jun. 6-kán, 1858.

Keményfi József,

jószágigazgató.

(452) (1—3) Kiadó jó Zongora kerestetik.

Értekezhetni Stein J. ur könyvkereskedésében.

(421) (2—2) Stein János-nál Kolozsvárt és Wittich József-nél M.-Vásárhelyt kaphatók.

Legújabb és leghasznosabb

MÉHESZ KÖNYV,

több évi tapasztalás után írta Korbuly

János. Ára 12 kr.

Egy mezei gazda élete,

elkerülhetetlenül szükséges olvasó-könyv, a

kisebb tehetségű gazdák s főleg a köznép

számára, írta Biró Miklós. Ára 1 ft 20 kr.

Milotai Ferencz,

Az erdélyi gazda

kézikönyve,

a gazdaságot alaposan tanulni igyekezők

számára. Ára csak 1 forint.

Izletes méhtenyésztés

vagy a méhtenyésztésnek új módjáról,

a méhkasoknak az idő kívánatához alkal-

mazzott új nemeiről, melyből a méhek ősz-

fűstölése és megöletése nélkül a mézet sé-

relem nélkül, az év akármely szakában el-

vehtetni; több évi öntapasztalás után közre-

bocsátotta Szarka Sándor. Ára 1 ft.

Népszerű törvény kalauz a közéletbe vágó legfontosabb új törvényeknek, nevezetesen az urbéri földteher-mentesítési cs. k. nyílt-parancsoknak, a váltószabályoknak, peres ügyeken kívüli jogügyleteken eljárás iránti utasításnak, a városi, s sikkföldi cseléd rendtartásnak népszerű előadása. Különösen, falusi jegyzők,

(450)

Szállítmányi Hirdetés.

A cs. k. szab. tiszai vaspálya szállítmányozói

HOLLÁND TESTVÉREK PESTEN

A. Steinfeld és Feischl Debreczenben és N.-Váradon

ajánlják szolgálatukat, Debreczen és N.-Váradon át Erdély és visszafelé szállítandó javak fölvételére, jó kezelés s főleg kedvező feltételek mellett.

Ügynökség:

N.-Váradon Adler Ign. és Fenyvessy, Zöldfa-utcza, szemben a „Zöldfához“ czimzett szállódával.

(451)

(1—6)

Stein Jánosnál Kolozsvárt, és Wittich Józsefnél M.-Vásárhelyt

megszerezhető:

WIGAND'S CONVERSATIONS-LEXICON

für alle Staende von einer Gesellschaft deutscher Gelehrten bearbeitet.

Vollständig in 12. Bänden 180 Lieferungen ára: 20 pp. frt